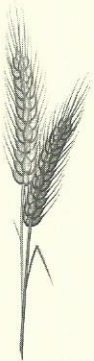

יסודה ברנחה שהשבת היא פנימיות ימי המעשה, ומנוחה זורמת חיות לימי השבוע. כיוצא בהקבלה זו, אף משמעות הבושה של החדוסי המארח את המלך במשל הנזכר במודרש, לעומת הבושה המתחזקת לשבת ורמוזה בדברי תקו"ז (מקונא ל"ח. הקדמת תקו"ז ה' ע"ב) "בראשית – ירא שבת, ירא שבת". (לקוטי שפי"א בראשית עמ' ג. שפי"א בראשית תרל"ב. תר"ס. וראה פ"צ בראשית ס' א.)

"יע"י הבושה שבאה לאדם בבוא השבת ויודע כי מעשיו צריכין לעלות לקבל פני השכינה – שזה ענין השבת, החזרת כל דבר למקומו ולשרשו – יע"י הבושה נכולין לעלות באמת". (כך גם הוסיף להסביר את יחס העוה"ב לשבת. "אחר המיתה כשהאדם בעלמא דקשט, אז חל באמת בושה על האדם"). "זכך בכל מצות, אחר כל פעולת האדם בבוא ליד גמר המעשה או התפילה, צריכה לחול על האדם בושה וזא מעשיו מקובלין" (שפי"א במדבר עמ' 73). בסגנון קרוב נאמר בליקו"ת להארי"ל "למה אתה בוש – לך נבחרת", מפני שאתה בוש לכן נבחרת". (הובא "באש-הד" ה' עמ' שיז.)

כעין הפרדוקס הזה של ההמנועות, הנסיגה, הבושה, הנותן למעשה את מלוא משמעותו והמצוי ברעיון השבת ובמעשה המנוחה, הוא אף עניינה של השכינה בשביעית מפני ציווי הבעלים – "כי לי הארץ", והיא המקנה לשיש שנות העבודה את משמעותן הפנימית.

הסתמתו של האור ההדיוטי מפני האור השמיימי, היא-היא הערובה להעלאתו, כך במעשה המנוחה, כך בבשתה של השבת וכך בשביעיתה של השביעית.

פרשת בהעלותך

מנוחת השבת והשביעית

לפתיחה של פרשתנו – מצות העלאת האור במנוחה יש קשר להגות בסוגיית השבת והשמטה.

הציווי "אל מול פני המנוחה יאירו שבעת הנרות" העסיק רבות את המפרשים. רש"י פרש שפני המנוחה הם הנר האמצעי, ואז כמוכח מתעורר הקושי המספיק, כי היה צריך לנסח: "יאירו ששת הנרות". (ראה ברא"ם, גור אריה, לבוש האורה, הנצי"ב "הכתב והקבלה", פרי צדיק" ס' ג' ה') בעל "שפת אמת" בסס את תשובתו על דברי המדרש (במד"ד ס"ו י') בדבר "המלך שהיה לו אורב, א"ל המלך תדע שאציל אני סועד, ולו והתקן לי, הלך אורבו והתקין מטה של הדיוט, מנוחה של הדיוט, ושולחן של הדיוט. כיון שבא המלך באו עמו שמשין. סבבו מכאן ומכאן מנורות של זהב לפניו. כיון שראו אורבו את כל הכבוד התייש והטמין את כל מה שהיה לו, שהיה הכל הדיוטות. א"ל המלך, לא אמרת לי שאציל אני סועד, למה לא התקנת לי כלום. א"ל אורבו ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך ונתביישתי והטמנתי כל מה שהקנתני לך שהיו כלי הדיוטות. א"ל המלך חייך שאני פוסל את כל כלי שהבאתי ובשביל אהבתך אני משתמש אלא בשלך". וב"עץ יוסף" כתב: "זהו כוונת הכתוב בהעלותך את הנרות, אף שהם אור קטן מאד לעומת האור שלמעלה, על כל זה אל מול פני המנוחה הגדולה, המאור שלמעלה, יאירו אותן שבעת הנרות, כי באמצעותן יאיר השפע הדולף". ובפרשנות בעל "שפת אמת": "פני המנוחה היא המנוחה העליונה [הרחנית, האדאית], שכל המצוות הם רמזים למה שלמעלה. לכן נקרא פני המנוחה שהוא הפנימיות של המנוחה שבמשכן, ואע"פ כן יאירו שבעת הנרות. אף שאין דמיון אור זה לנבי אור שלמעלה, רק שהמלך פוסל כלי מלכות [וכדו] להשתמש בכלי הדיוטות. ובאמת עי"ז הבושה שנתבייש והטמין כלי, עי"ז זכה שיתקבלו כליו למלך. כי בודאי האדם אחר כל ההכנות צריך לבא ליד בושה ובטול הזת, ואז יש למעשיו מקום לעלות לפני המלך" (במדבר עמ' ל"ה).

פני המנוחה משמעו איפוא פנימיות המנוחה, ובאה כאן תשובה עקיפה לשאלה "וכי לאורה הוא צריך". על האדם להחלין במעשיו למשמעות הרוחנית-פנימית המנוחה בהם. שבעת הנרות המאירים במנוחה הם נרות גשמיים ואע"פ כן יסוד עניינם רוחני. האפשרות למגע בין מעשי האדם לבין התכנים הפנימיים נעוצה באורח פרודקסלי בהפסיתו של האדם שאין משמעות למעשהו לעומת האמת הפנימית.

פרו זה של בעל "שפת אמת" לדברי הכתוב ולדברי המדרש מקביל לפרוש זקנו בעל חידושי הר"ם: "פני המנוחה – זו שבת וששת חקנים מקבילים לימי חשביעי שלפני שבת ושלאלחיה". (ראה תו"ש שמות פ' כה אות פ"ג) הקבלה זו,